

Sygn. akt III AUa 469/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibieli (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2012 r. w Szczecinie

sprawy S. D.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

przy udziale zainteresowanej I. D.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 lutego 2012 r. sygn. akt VI U 103/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 469/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 listopada 2010 r. nr(...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uchylił w całości decyzję z dnia 26 stycznia 2002 r. znak: (...) o podleganiu przez S. D. ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 01 lutego 2001 r.

W odwołaniu od decyzji S. D. wniósł o jej uchylenie, zarzucając jej błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że od 1 lutego 2001 r. do 28 lutego 2001 r. podlegał ubezpieczeniu ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosła o jego oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt VI U 105/11.

Decyzją z dnia 17 listopada 2010 r. nr (...) Prezes KRUS stwierdził podleganie S. D. ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie od 1 marca 2001 r. oraz obowiązek podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu od 1 marca 2001 r.

W odwołaniu od decyzji S. D. wniósł o jej zmianę i ustalenie, że od 1 lutego 2001 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników: emerytalnemu i rentowemu oraz wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu, podnosząc argumentację tożsamą jak w odwołaniu od decyzji z dnia 17 listopada 2010 r. nr (...). W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt VI U 103/11.

Decyzją z dnia 18 listopada 2010 r. nr (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie od 1 kwietnia 2005 r. ubezpieczenia społecznego rolników dla S. D. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego. W odwołaniu od decyzji S. D. wniósł o jej zmianę i ustalenie, że jest objęty rolniczym ubezpieczeniem społecznym od 1 kwietnia 2005 r. do nadal. W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosła o jego oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt VI U 104/11.

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2011 r. na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd połączył sprawę toczącą się pod sygn. VI U 104/11 ze sprawą o sygn. VI U 103/11 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod jedną sygnaturą VI U 103/11.

Postanowieniem z dnia 15 marca 2011 r. na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd połączył sprawę toczącą się pod sygn. VI U 105/11 ze sprawą o sygn. VI U 103/11 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod jedną sygnaturą VI U 103/11.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania, ustalając, że S. D. urodzony 24 października 1952 r., w dniu 20 czerwca 1994 r. został wpisany do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta S. (nr (...)) (...) S. D., jako dzień rozpoczęcia działalności gospodarczej wskazano dzień 1 lipca 1994 r. Przedmiotem prowadzonej przez skarżącego pozarolniczej działalności gospodarczej było: blacharstwo, lakiernictwo samochodowe, konserwacja i wymiana oleju, auto handel. Z dniem 13 stycznia 2004 r. dokonano wykreślenia wpisu z ewidencji działalności gospodarczej. Ubezpieczony figurujący w I Urzędzie Skarbowym w S. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 8 października 1994 r., zgłaszał w tym Urzędzie zawieszenie działalności gospodarczej od 1 marca 2001 r., natomiast wznowienie do 3 lutego 2004 r. W dniu 3 lutego 2004 r. dokonano wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Gminy P. pod nr (...) S. D. - w zakresie obsługi i naprawy pojazdów mechanicznych. Data rozpoczęcia działalności gospodarczej określona została na dzień 3 lutego 2004 r. Do dnia 10 listopada 2011 r. nie wpłynął wniosek o wykreślenie wpisu z ewidencji działalności gospodarczej, ani o jej zawieszenie. Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony odprowadził na konto Pierwszego Urzędu Skarbowego następujące kwoty podatku: za 2004 r. - 1.145,20 zł, za 2005 r. - 2.929 zł, za 2006 r. - 3.183 zł, za 2007 r. 416 zł, za 2008 r. 3.378 zł, za 2009 r. - 16.562 zł, za 2010 r. - brak wpłat. W okresie od 7 października 1994 r. do 31 stycznia 2001 r. S. D. był objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Za rok 2001 złożył deklaracje PIT-5 na zaliczkę miesięczną na podatek dochodowy za styczeń i luty 2001 r., wskazując za te miesiące jednakowe kwoty kosztów uzyskania przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz koszty uzyskania przychodu z tej działalności - tj. 1.819,35 zł. S. D. od 1 października 1998 r. posiada gospodarstwo rolne w miejscowości B. o powierzchni 1,70 ha fizycznych - 1,61 ha przeliczeniowych. Decyzją z dnia 26 stycznia 2002 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdziła podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie dla S. D. od dnia 1 lutego 2001 r. (od I kwartału 2001 r.) oraz ubezpieczenie emerytalno-rentowe od dnia 1 lutego 2001 r. (od I kwartału). W standardowej informacji zawartej w druku decyzji S. D. został pouczone o obowiązku poinformowania, w ciągu 14 dni, Kasy o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności pkt l). W punkcie 2 pouczenia wskazano, że rolnik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, nadal podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Jednocześnie zaznaczono, że osoby te

z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej ubezpieczeniu społecznemu rolników podlegają tylko wówczas gdy złożą w tej sprawie stosowne oświadczenie ZUS lub KRUS. Pouczenie tożsamej treści zawierała również decyzja KRUS z 28 lutego 2002 r. W dniu 4 czerwca 2010 r. do organu rentowego wpłynęło pismo ubezpieczonego, w którym skarżący zwrócił się o „utrzymanie go w ubezpieczeniu społecznym rolników”, wskazując równocześnie, że od 2004 r. nieprzerwanie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Wraz z pismem informującym, że nie posiadał wiedzy o obowiązku zgłaszania KRUS faktu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (o czym podobnie jak o obowiązku informowania organu o osiągniętych z działalności dochodach dowiedział się z ulotki informacyjnej), ubezpieczony przedłożył zaświadczenie Burmistrza Gminy P. z 3 lutego 2004 r. W dniu 14 lipca 2010 r. do KRUS wpłynęło zaświadczenie z 7 lipca 2010 r. potwierdzające prowadzenie przez ubezpieczonego działalności gospodarczej od 8 października 1994 r. (z zawieszeniem od 1 marca 2001 r. i wznowieniem od 3 lutego 2004 r.), z 16 stycznia 2004 r. - o wykreśleniu wpisu dotyczącego działalności gospodarczej z dniem 13 stycznia 2004 r., zaświadczenie z 3 lutego 2004 r., o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. W dniu 20 października 2010 r. Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w S. wydał zaświadczenie o wysokości odprowadzonych przez ubezpieczonego S. D. kwot podatku za lata 2004 - 2010. Zaświadczenie zostało dołączone do odwołań ubezpieczonego od decyzji z dnia 18 listopada 2010 r. i z dnia 21 września 2010 r. (zmienionej decyzją z dnia 18 listopada 2010 r.).

Po tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołania ubezpieczonego nie zasługiwały na uwzględnienie. W niniejszym postępowaniu pod rozważę Sądu poddana została ocena prawidłowości decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 17 listopada 2010 r. (nr(...)) w zakresie w jakim uchylila ona w całości decyzję z dnia 26 stycznia 2002 r. o podleganiu S. D. ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 1 lutego 2001 r., decyzji KRUS z dnia 17 listopada 2010 r. (nr (...)) w zakresie w jakim organ rentowy stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe S. D. od dnia 1 marca 2001 r. oraz ocena prawidłowości decyzji KRUS z dnia 18 listopada 2010 r. (nr (...)), którą organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla S. D. od 1 kwietnia 2005 r.

Sąd Okręgowy zaakcentował, iż w sprawie bezspornym pozostawało, że S. D. w okresie od 20 czerwca 1994 r. do 13 stycznia 2004 r. posiadał zarejestrowaną w ewidencji działalności gospodarczej prowadzoną przez Prezydenta Miasta S., pozarolniczą działalność gospodarczą, której przedmiotem było blacharstwo, lakiernictwo samochodowe, konserwacja i wymiana oleju, auto handel. Podobnie bezsporne pozostawało, iż w dniu 3 lutego 2004 r. (dzień ten stanowił również datę rozpoczęcia działalności gospodarczej) nastąpił wpis do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Gminy P., na podstawie którego ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest obsługa i naprawy pojazdów mechanicznych.

Sąd pierwszej instancji w oparciu o treść art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazał, że składając w dniu 19 grudnia 2001 r. wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników odwołujący przedłożył w KRUS pismo z ZUS z dnia 6 grudnia 2001 r., z którego wynikało, że był objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 7 października 1994 r. do 31 stycznia 2001 r. Sąd Okręgowy uznał, że wydając w dniu 26 stycznia 2002 r. decyzję o objęciu S. D. ubezpieczeniem społecznym z mocy ustawy od dnia 01 lutego 2001 r. organ rentowy nie posiadał informacji, że ubezpieczony nadal prowadzi działalność gospodarczą. Jak wynika z analizy dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych w latach 2004 - 2010 ubezpieczony, pomimo prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, nie poinformował KRUS o tym fakcie, co więcej wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie składał również dokumentów potwierdzających wysokość należnego za poszczególne lata podatku dochodowego (celem wykazania, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego o której mowa ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników). Dopiero w dniu 4 czerwca 2010 r. ubezpieczony poinformował organ rentowy, że od 2004 r. nieprzerwanie prowadzi działalność gospodarczą, przedkładając równocześnie zaświadczenie z 3 lutego 2004 r. (k. 52, 53 plik akt KRUS). W dniu 14 lipca 2010 r. do organu rentowego wpłynęły kolejne dokumenty w tym w

szczególności zaświadczenie wystawione przez Naczelnika I Urzędu Skarbowego z dnia 7 lipca 2010 r., z którego wynika, iż ubezpieczony zawiesił działalność gospodarczą od 1 marca 2001 r.

W ocenie Sądu Okręgowego przytoczone powyżej okoliczności pozwalają uznać decyzję z dnia 17 listopada 2010 r. nr(...) za prawidłową w zakresie w jakim organ rentowy, wobec ujawnienia nowych dowodów, uchylił decyzję z dnia 26 stycznia 2002 r., uznając, iż ubezpieczony nie podlega ubezpieczeniu rolniczemu w okresie od 1 do 28 lutego 2001 r. wobec ustalenia, iż nie spełniał on w ogóle warunków podlegania ubezpieczeniu rolniczemu - prowadził bowiem pozarolniczą działalność gospodarczą. W toku postępowania ubezpieczony nie przedłożył żadnych dowodów potwierdzających, że we wskazanym okresie nie prowadził działalności gospodarczej, w trakcie rozprawy ubezpieczony wskazał jedynie: „W ZUS wyrejestrowałem się z ubezpieczeń z końcem stycznia 2001 r. Na dzień dzisiejszy trudno mi powiedzieć, czy tam była jeszcze jakaś działalność w lutym 2001 r.”. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że fakt wyrejestrowania się z ubezpieczeń w ZUS nie ma przesądzającego znaczenia w kwestii faktycznego podlegania temu ubezpieczeniu - w sytuacji gdy w dalszym ciągu prowadzi on pozarolniczą działalność gospodarczą - a taka właśnie sytuacja wynika z treści pisma Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w S. z dnia 9 listopada 2011 r. W treści tego pisma wskazano jednoznacznie, że ubezpieczony S. D. złożył deklaracje PIT - 5 zarówno za styczeń 2001 r. jak i za luty 2001 r. - wykazując koszty uzyskania przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w jednakowej wysokości za obydwa miesiące - tj. 1.819,35 zł oraz stratę z tejże działalności - również w jednakowej wysokości za obydwa miesiące - 1.819,35 zł. Gdyby ubezpieczony nie prowadził, działalności gospodarczej już w lutym 2001 r. niewątpliwie nie zachodziłaby potrzeba rozliczania zaliczki miesięcznej na podatek dochodowy w deklaracji PIT - 5 za ten miesiąc. Co więcej sam ubezpieczony na rozprawie w dniu 9 lutego 2012 r. nie zaprzeczył, że taką działalność w lutym 2001 r. prowadził, wskazując że okoliczności tej nie jest w stanie wyjaśnić.

Sąd Okręgowy po przytoczeniu treści art., 5, 7 ust. 1 – 2, art. 6 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1-2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazał, że obowiązkowi ubezpieczenia podlega osoba, która odpowiada ustawowej definicji rolnika, objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników zależy od wielkości posiadanego gospodarstwa (ilości hektarów przeliczeniowych), a ubezpieczenie to ma charakter ubezpieczenia obowiązkowego, w którym obowiązek uiszczenia składek powstaje automatycznie, z mocy samego prawa w rezultacie zaistnienia warunków objęcia ubezpieczeniem. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wobec ustalenia, iż ubezpieczony w okresie od 01 marca 2001 r. do 03 lutego 2004 r. zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej, Sąd uznał za prawidłową również decyzję z dnia 17 listopada 2010 r. nr(...) w zakresie w jakim organ rentowy ustalił, iż S. D. z dniem 1 marca 2001 r., objęty winien zostać ubezpieczeniem społecznym rolników jako rolnik.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników opiera się na zasadzie wykluczenia podlegania temu ubezpieczeniu w czasie podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu. Sąd po przytoczeniu treści art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazał, że podleganie ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu „wyprzedza” ubezpieczenie rolnicze. Sąd Okręgowy wskazał, że zasada pierwszeństwa podlegania przez rolnika innemu niż rolniczy tytuł ubezpieczeniu społecznemu doznała wyłomu przez dodanie ustawą z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, z dniem 01 stycznia 1997 r. art. 5a stanowiącego, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie przez co najmniej jeden rok, podejmował pozarolniczą działalność gospodarczą, nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlegał nadal temu ubezpieczeniu. Mógł on jednak złożyć Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oświadczenie, że chce podlegać ubezpieczeniu społecznemu z racji prowadzonej działalności gospodarczej. W dniu 02 maja 2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 02 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Aktem tym nadano nowe brzmienie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wydłużono okres nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników uprawniający osobę podejmującą pozarolniczą działalność gospodarczą do wyboru systemu ubezpieczenia społecznego i uzależniono możliwość tego wyboru od formy opodatkowania wspomnianej pozarolniczej działalności gospodarczej. W myśl znowelizowanego ust. 1 powołanego artykułu, rolnik lub domownik, który podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie

z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata i rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym, podlegał nadal temu ubezpieczeniu, jeżeli nie był pracownikiem i nie pozostawał w stosunku służbowym. Stosownie do ust. 5 tego artykułu, do dnia 14 lutego każdego roku rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu, zobowiązany był po rozliczeniu roku podatkowego złożyć w Kasie zaświadczenie właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok. W świetle ust. 7 zmienionego art. 5a niezachowanie terminu, o którym mowa w ust. 5, o ile nadal prowadzona była pozarolniczą działalność gospodarczą, było równoznaczne z zaistnieniem okoliczności powodujących ustanie ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik zobowiązany był złożyć wspomniane zaświadczenie.

Sąd Okręgowy wskazał, że S. D. nie przedłożył organowi rentowemu żadnych dokumentów potwierdzających prowadzenie działalności gospodarczej, w tym w szczególności nie przedłożył, stosownie do treści art. 5a ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zaświadczenia o formie opodatkowania prowadzonej działalności oraz zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku za miniony rok do dnia 14 lutego każdego roku podatkowego (w brzmieniu obowiązującym do 02 maja 2004 r.) do 31 maja każdego roku podatkowego (w brzmieniu obowiązującym od 02 maja 2004 r. do 23 sierpnia 2005 r.). Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w okresie od 2004 r. do 2009 r. wymagane zaświadczenia nie zostały przez ubezpieczonego przedłożone, nie spełnił on więc ciążącego na nim obowiązku wobec czego decyzję KRUS z dnia 18 listopada 2010 r. nr (...), którą organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla S. D. od 1 kwietnia 2005 r. Sąd uznał za prawidłową.

Sąd Okręgowy dodał, że art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu nadanym aktem nowelizującym z dnia 2 kwietnia 2004 r., obowiązywał tylko w okresie od 2 maja 2004 r. do 23 sierpnia 2005 r., gdyż z dniem 24 sierpnia 2005 r. weszła w życie kolejna ustawa zmieniająca z dnia 1 lipca 2005 r. Przepis art. 2 tego aktu uporządkował redakcyjnie określone w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zasady dopuszczalności podlegania rolników i domowników rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie prowadzenia przez nich pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, uniezależniając możliwość wyboru systemu ubezpieczenia społecznego od formy opodatkowania tejże działalności, ale zachowując podstawowe konstrukcje prawne dotychczasowej regulacji tego zagadnienia. Między innymi te, które odnoszą się do przesłanki nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie przez co najmniej 3 lata, złożenia w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oświadczenia o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, udokumentowania kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego, uwarunkowania prawa do korzystania z ubezpieczenia społecznego rolników od płacenia kwoty należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nieprzekraczającej 2.528 złotych oraz ustania ubezpieczenia społecznego rolników z końcem kwartału, w którym rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązany był złożyć zaświadczenie - urzędu skarbowego o wysokości podatku dochodowego z tego tytułu, a obowiązku tego nie dopełnił. Przedmiotowe zaświadczenie wpłynęło do KRUS dopiero 25 października 2010 r. Z powyżej przytoczonych przepisów wynika, że rolnik, który podjął prowadzenie innej (pozarolniczej) działalności gospodarczej, może pomimo to pozostać w ubezpieczeniu rolniczym (w KRUS), jeżeli spełni warunki określone w art. 5a ust. 1, świadczące o tym, że chce w tym ubezpieczeniu pozostać oraz, że działalność rolnicza ma trwały charakter i stanowi podstawowe źródło jego dochodu, natomiast pozarolnicza działalność gospodarcza ma niewielkie rozmiary (podatek dochodowy nie przekracza rocznej kwoty granicznej 2.528 zł, podlegającej corocznej waloryzacji - art. 5a ust. 8 ustawy) i jedynie wspomaga dochód z działalności rolniczej.

Zgodnie z ust. 9 art. 5a stosownie do treści ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Minister właściwy do spraw rozwoju wsi ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia, roczną kwotę graniczną, o której mowa w ust. 8. Wskazać należy, iż w latach 2005 - 2009 wysokość rocznych kwot

granicznych kształtowała się następująco w 2005 r. - 2.604 zł (M.P. z 2005 r. Nr 7 poz. 101), 2006 r. - 2.643 zł (M.P. z 2006 r. Nr 4 poz. 478), w 2007 r. - 2.693 zł (M.P. z 2007 r. Nr 18 poz. 219), w 2008 r. - 2.755 zł (M.P. z 2008 r. Nr 31 poz. 277), w 2009 r. - 2 835 zł (M.P. z 2009 r. Nr 18 poz. 237), w 2010 r. - 2 863 zł (M.P. z 2010 r. Nr 26 poz. 245). Jak wynika z wystawionego przez Naczelnika I Urzędu Skarbowego zaświadczenia z dnia 20 października 2010 r. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony odprowadził na konto Pierwszego Urzędu Skarbowego następujące kwoty podatku: za 2004 r. - 1.145,20 zł, za 2005 r. - 2.929,00 zł, za 2006 r. - 3.183,00 zł, za 2007 r. - 416,00 zł, za 2008 r. - 3.378,00 zł, za 2009 r. - 16.562,00 zł, kwoty za 2010 r. - brak wpłat. Odprowadzone przez ubezpieczonego na konto I Urzędu Skarbowego w S. kwoty podatków były wyższe od kwot granicznych w latach 2005-2006, 2008-2009. Powyższe jednak wobec faktu nie przedłożenia przez odwołującego zaświadczeń o formie opodatkowania prowadzonej działalności i zaświadczenia z US o wysokości należnego podatku za miniony rok we wskazanym w ustawie terminie, jest istotne jedynie o tyle, iż nawet gdyby ubezpieczony przedłożył wskazane dokumenty, wysokość osiągniętych przychodów uzasadniała wyłączenie go z ubezpieczenia społecznego rolników.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego, że S. D. został prawidłowo pouczony o ciężącym na nim obowiązku informowania o wszelkich okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu oraz o zmianie okoliczności, którą to okolicznością niewątpliwie jest fakt prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (pouczenie z dnia 26 stycznia 2002 r., 28 lutego 2002 r.).

W ocenie Sądu Okręgowego analiza akt rentowych nie potwierdza, jakoby organ rentowy posiadał informację co do prowadzenia przez S. D. działalności gospodarczej na dzień złożenia przez niego wniosku o objęcie ubezpieczeniem. Z przedłożonych przez zainteresowanego dokumentów wynikało jedynie, że podlegał on ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej do dnia 31 stycznia 2001 r. Na tej podstawie organ rentowy wydał stosowną decyzję w sprawie. Odmienną informację KRUS uzyskał dopiero w 2010 r. Brak jest również w aktach składowych decyzji potwierdzającej obowiązek opłacania przez skarżącego opłacania podwójnej składki na ubezpieczenie rolnicze.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania ubezpieczonego.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się S. D., który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów tj. przyjęcie informacji z zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego z dnia 1 marca 2010 r. z którego wynika, że ubezpieczony zawiesił działalność gospodarczą z dniem 1 marca 2001 r. podczas, gdy z pisma ZUS z dnia 6 grudnia 2001 r. wynika, że S. D. ubezpieczony był w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych od 07 października 1994 roku do 31 stycznia 2001 roku, a nadto z zeznań ubezpieczonego wynika, że w lutym 2001 nie prowadził faktycznej działalności gospodarczej.

- błędne przyjęcie, że ubezpieczony został skutecznie poinformowany, iż zobowiązany jest składać informację w KRUS o wyborze formy opodatkowania prowadzonej działalności gospodarczej oraz wysokości odprowadzonej zaliczki na podatek dochodowy oraz o sankcji związanej z niewykonaniem wskazanego obowiązku;

- naruszenie art. 7 - 9 k.p.a. w zw. z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niezastosowanie i zaniechanie poinformowania ubezpieczonego o ciężącym na nim obowiązku złożenia zaświadczeń z urzędu skarbowego o wysokości odprowadzonego podatku dochodowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej;

- naruszenie art. 5a ust. 5 i 7 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego błędną wykładnię polegającą na zaniechaniu dokonania łącznej wykładni gramatycznej i celowościowej, z której wynika, że wyłączenie z rolniczego ubezpieczenia społecznego w 2005 r. było uprawnione i skuteczne tylko w stosunku do tego

rolnika prowadzącego jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą, który był zobowiązany do zapłaty podatku z tytułu tej działalności w kwocie wyższej niż 2528 zł w 2004.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i ustalenie, że podlegał i podlega ubezpieczeniu w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że w dniu 1 lutego 2001 r. spełniał wszystkie przesłanki do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników ponieważ od 1 października 1998 r. jest właścicielem gospodarstwa rolnego w miejscowości B. o powierzchni 1,61 ha przeliczeniowego oraz prowadził działalność rolniczą. Wyrejestrował się z powszechnego ubezpieczenia społecznego rolników w styczniu 2001r. ponieważ zakończył działalność gospodarczą. W lutym i marcu 2001r. nie prowadził działalności gospodarczej, a faktycznie nie prowadził tej działalności już od stycznia 2001r. ponieważ rozwiązano mu umowę dzierżawy budynków, w których miał swój zakład, a okres wypowiedzenia mijał z końcem lutego 2001. Prawdopodobnie to kwestie związane z rozliczeniem tej umowy związane były ze złożeniem deklaracji (...) do Urzędu Skarbowego. Według apelującego samo złożenie deklaracji nie świadczy o wykonywaniu działalności gospodarczej, skoro jej faktycznie nie wykonywał.

Apelujący podniósł, że z zaświadczenia ZUS z dnia 6 grudnia 2001r. wynika faktyczny okres jego ubezpieczenia w ZUS i który zakończył się 31 stycznia 2001r. wobec zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej. Skarżący zarzucił, że Sąd pierwszej instancji nie uzasadnił dlaczego dał wiarę zaświadczeniu z Urzędu Skarbowego i z treści tego zaświadczenia wywiódł, że prowadził on działalność gospodarczą podczas, gdy zaświadczenie dotyczy okresów ubezpieczenia i podlegania ubezpieczeniu społecznemu, a nie odprowadzenia zaliczek na podatek dochodowy.

Ubezpieczony podniósł, że w dacie wznowienia działalności gospodarczej, tj. 3 lutego 2004 r. podlegał z mocy ustawy ubezpieczeniu w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Apelujący zakwestionował również ustalenie, że od dnia wznowienia pozarolniczej działalności gospodarczej objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników ubezpieczony nie został poinformowany przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o obowiązku złożenia do 14 lutego 2005 r., jaki i do dnia 14 lutego każdego następnego roku zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości podatku za miniony rok. Ubezpieczony nie został również pouczone o konsekwencjach braku przedkładania ww. zaświadczeń. Ubezpieczony nie tylko nie był świadomy, co do obowiązku przedkładania ww. zaświadczeń, ale przede wszystkim nie był świadomy negatywnych konsekwencji związanych z brakiem ich przedstawienia. Zdaniem apelującego, w świetle powyższych okoliczności, sankcja w postaci wyłączenia wnioskodawcy z rolniczego ubezpieczenia społecznego skarżoną decyzją z dnia 18 listopada 2010 r. jest niesprawiedliwa i kolidująca z zasadami współzycia społecznego.

Ubezpieczony nie zgodził się z ustaleniami Sądu pierwszej instancji, że nie naliczano mu składki w podwójnej wysokości. Apelujący podniósł, że organ, przez okres ponad 5 lat, nie stwierdził żadnych nieprawidłowości w zakresie przebiegu ubezpieczenia mimo, iż w toku tego ubezpieczenia podejmowane były czynności w ramach rozłożenia na raty ubezpieczonemu należności z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie.

Ponadto ubezpieczony wskazał, że w roku 2004 r. nie przekroczył określonej przepisami kwoty podatku z działalności pozarolniczej, gdyż odprowadził w roku 2004 podatek w wysokości 1145,20 zł., co uzasadnia objęcie ubezpieczonego ubezpieczeniem społecznym rolników, co najmniej do 1 kwietnia 2006.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie dopatrył się wadliwości postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę nie naruszył, ani norm prawa materialnego, ani zasad postępowania cywilnego. Sąd pierwszej

instancji starannie zebrał i rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób nie naruszający swobodnej oceny dowodów. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, w pełni dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd Odwoławczy nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, lex nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, lex nr 558303).

W rozpoznawanej sprawie bezsporne jest, że Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją dnia 17 listopada 2010 r. uchylił w całości decyzję z dnia 26 stycznia 2002 r. o podleganiu S. D. ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 1 lutego 2001 r., oraz decyzją z dnia 18 listopada 2010 r. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla S. D. od 1 kwietnia 2005 r., wobec nie złożenia przez wnioskodawcę zaświadczeń o formie opodatkowania prowadzonej działalności i zaświadczenia z US o wysokości należnego podatku za miniony rok we wskazanym w ustawie terminie.

Podkreślić należy, że zgodnie z art. 5a ust. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) o ubezpieczeniu społecznym rolników niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia z urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia albo oświadczenia, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie albo oświadczenie w Kasie. Termin wynikający z art. 5a ust. 4 ustawy jest terminem prawa materialnego. Wskazuje bowiem czas, w jakim podmiot obowiązany jest dokonać czynności (złożyć zaświadczenie), której dokonanie w tym czasie pozostawi prawo podmiotu (podleganie ubezpieczeniu) w stanie niezmiennym, zaś niedokonanie spowoduje wygaśnięcie prawa. Z powyższego zatem wynika, że każde niezłożenie oświadczenia - bez względu na przyczyny takiego stanu rzeczy - powoduje ustanie ubezpieczenia. Jedynie w przypadku określonym w ustępie 7 możliwe jest przywrócenie terminu, co warunkowane jest udowodnieniem przez ubezpieczonego, że niezachowanie terminu nastąpiło na skutek zdarzeń losowych. Powołana regulacja stanowi jednak szczegółowe unormowanie odnoszące się do możliwości przywrócenia uchybionego terminu i musi być interpretowana ściśle.

Należy także zaznaczyć, że ustawodawca w chwili ustania ubezpieczenia nie przewidywał możliwości przywrócenia terminu do złożenia zaświadczeń, o których mowa w art. 5a ust.4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Dopiero zmiany do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadzone ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw wprowadziły instytucję przywrócenia terminu. Zgodnie bowiem z art. 5a ust. 7 powołanej ustawy, terminy określone w ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika lub domownika, jeżeli ten rolnik lub domownik udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych.

Sąd Odwoławczy rozpoznający niniejszą sprawę podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Katowicach przedstawione w wyroku z dnia 22 lutego 2007 r., III AUa 2852/05 (Lex nr 339743), że przepis art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 kwietnia 2004 r. nie daje podstawy do przywrócenia ubezpieczonemu terminu. Przepis ten jest przepisem o charakterze materialnym, a nie procesowym i jako taki na gruncie ówczesnie obowiązujących przepisów nie mógł zostać przywrócony. Jednocześnie skutkiem niedochowania określonego przepisem czternastodniowego terminu jest ustanie ubezpieczenia społecznego rolników (tak też wyrok Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 września 2007 r., IV SA/Wa 1240/07, Lex nr 374401).

Sąd Apelacyjny aprobuje również stanowisko, że pojęcie „zdarzeń losowych” o jakich mowa w art. 5a ust. 7 ustawy należy utożsamiać z nadzwyczajnym, niepewnym i niezależnym od woli ubezpieczonego zdarzeniem, którego nie mógł przewidzieć i którego nastąpieniu nie mógł zapobiec, pomimo zachowania wymaganej w danych okolicznościach staranności. W zgodzie z takim rozumieniem przedstawionego pojęcia, do kategorii zdarzeń losowych zaliczyć trzeba tak zdarzenia związane z działaniami sił przyrody, jak na przykład ogień, powódź i grad, obsunięcie się ziemi lub

tąpnięcia, ale także zdarzenia związane z działaniami ludzkimi, jak na przykład nagła i nieprzewidziana choroba, przestępstwo, wypadek komunikacyjny (por. tezę 2 wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2010 r., I UK 49/10, OSNP 2011/23-24/304). Nieznajomość prawa nie stanowi natomiast zdarzenia losowego uzasadniającego przywrócenie terminu w rozumieniu art. 5 a ust. 7 u.s.r.

Sąd Okręgowy słusznie przy tym wskazał, że wnioskodawca był poucзany o obowiązku złożenia stosownego oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia w związku z podjęciem pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie usprawiedliwia także w stopniu uzasadniającym przywrócenie ubezpieczonemu terminu do złożenia oświadczenia powoływanie się na przekonanie o tym, że organ miał wiedzę, iż ubezpieczony prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą gdyż naliczał ubezpieczonemu składkę za ubezpieczenie w podwójnej wysokości. Wnioskodawca, poza samym gołosłownym twierdzeniem w żaden sposób nie udowodnił powyższej okoliczności. Przeciwnie, analiza przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów nie potwierdza, że organ rentowy posiadał informację co do prowadzenia przez S. D. działalności gospodarczej na dzień złożenia przez niego wniosku o objęcie ubezpieczeniem. Z dokumentów tych wynikało jedynie, że S. D. podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej do dnia 31 stycznia 2001 r. Dopiero w dniu 4 czerwca 2010 r. ubezpieczony złożył do organu rentowego pismo, w którym zwrócił się o „utrzymanie go w ubezpieczeniu społecznym rolników”, wskazując równocześnie, iż od 2004 r. nieprzerwanie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą.

Podkreślić należy, że organy ewidencjonujące podmioty wykonujące działalność gospodarczą i organy podatkowe nie są obowiązane do informowania z urzędu Kasy o osobach podejmujących działalność gospodarczą. Stosownie do art. 37 u.s.r. – to rolnik nie czekając na wezwanie jest zobowiązany informować KRUS o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i zmianie tych okoliczności. Zatem, to na rolniku ciąży ustawowy obowiązek zawiadomienia Kasy o podjęciu pozarolniczej działalności, złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego po jej podjęciu, a także złożenia w ustawowo nakreślonym terminie – zaświadczenia organu podatkowego o wysokości podatku należnego od wykonywanej działalności za rok ubiegły. Natomiast w oparciu o wymienione dokumenty, rzeczą organu rentowego jest zweryfikowanie spełniania warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 października 2008 r. (III UK 47/08, OSNP 2010/5-6/80) wyjaśnił, że rolnik prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą i kontynuujący ubezpieczenie rolnicze w warunkach określonych w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który utracił tytuł do dalszego pozostawania w tym ubezpieczeniu na skutek objęcia go obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z innych tytułów, nie ma możliwości „powrotu” do ubezpieczenia rolniczego po zaprzestaniu działalności rodzącej obowiązek objęcia innym niż rolnicze ubezpieczeniem społecznym. Nie budzi żadnych wątpliwości, że rolnik objęty innym ubezpieczeniem społecznym przestaje podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, niezależnie od tego, że wcześniej spełniał przewidziane w art. 5a ustawy warunki do pozostania w tym ubezpieczeniu i ubezpieczenie to kontynuował. Wykluczenie możliwości „powrotu” do ubezpieczenia rolniczego rolnika, który po podjęciu działalności gospodarczej i w trakcie kontynuacji ubezpieczenia rolniczego został objęty innym ubezpieczeniem społecznym wynika z brzmienia art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Powołany przepis posługuje się sformułowaniem „podlega nadal temu ubezpieczeniu”, które nie oznacza nic innego jak nieprzerwaną kontynuację ubezpieczenia rolniczego. Ponowne włączenie do tego ubezpieczenia rolnika, który z niego „wyszedł” w związku z podleganiem innemu ubezpieczeniu społecznemu, nie zostało przez ustawodawcę przewidziane bez ponownego spełnienia warunków określonych w art. 5a ustawy (por. także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2006 r., III UK 46/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 233). W rezultacie, po odpadnięciu tytułu podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu w związku z wykonywaniem pracy na podstawie umowy zlecenia, rolnik prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu tej działalności na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy systemowej, co powoduje wykluczenie podlegania przez niego ubezpieczeniu rolniczemu stosownie do art. 7 ust. 1 in fine oraz art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. stwierdzić należy, iż wbrew apelującemu, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą od 8 października 1994 r., z zawieszeniem

od 1 marca 2001 r. i wznowieniem od 3 lutego 2004 r. oraz, że pomimo prawidłowego pouczenia o ciążyącym na nim obowiązku informowania o wszelkich okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu oraz o zmianie okoliczności, którą to okolicznością niewątpliwie jest fakt prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (pouczenie z dnia 26 stycznia 2002 r., 28 lutego 2002 r.) S. D. w okresie od 2004 r. do 2009 r. nie przedłożył żadnych dokumentów potwierdzających prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stosownie do treści art. 5a ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zaświadczenia o formie opodatkowania prowadzonej działalności oraz zaświadczenie właściwego urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku za miniony rok do dnia 14 lutego każdego roku podatkowego (w brzmieniu obowiązującym do 02 maja 2004 r.) do 31 maja każdego roku podatkowego (w brzmieniu obowiązującym od 02 maja 2004 r. do 23 sierpnia 2005 r.).

Z analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w okresie od 20 czerwca 1994 r. do 13 stycznia 2004 r. S. D. posiadał zarejestrowaną w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta S., pozarolniczą działalność gospodarczą, której przedmiotem było blacharstwo, lakiernictwo samochodowe, konserwacja i wymiana oleju, auto handel. Natomiast od dnia 3 lutego 2004 r. S. D. posiada zarejestrowaną w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Gminy P., na podstawie którego ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest obsługa i naprawy pojazdów mechanicznych.

Zaakcentować należy, że ubezpieczony nie złożył wniosku o wykreślenie wpisu z ewidencji działalności gospodarczej, prowadzonej przez Burmistrza Gminy P. ani o jej zawieszenie.

W myśl art. 5a ust. 10 u.s.r. za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu. Podkreślić należy, że zgodnie z nową treścią art. 5a od dnia 24 sierpnia 2005 r. ubezpieczeniu rolniczemu mogą podlegać tylko rolnicy jednocześnie prowadzący działalność gospodarczą, którzy prowadzą ją jako osoby fizyczne lub w ramach spółki cywilnej, a kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z tej działalności nie przekracza kwoty 2.528 zł. Przed dniem 24 sierpnia 2005 r. odesłanie w art. 5a do osób wykonujących działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej oznaczało odesłanie do wszystkich rodzajów (sposobów czy form) wykonywania tej działalności, tj. działalności wytwórczej, budowlanej, handlowej, usługowej oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej obowiązującym na dzień rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej przez wnioskodawcę, jak i obecnie (j. t. Dz. U. z 2010 r., nr 220, poz. 1447 ze zm.) działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Przyjmuje się, że działalność gospodarcza jest faktem, kategorią o charakterze obiektywnym, której nie konstytuuje wpis bądź jego brak do odpowiedniego rejestru. Zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności. Określenie jednakże przez samego przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności wpisywanej do ewidencji powoduje istnienie domniemania faktycznego, że ta działalność została podjęta oraz, że jest prowadzona, jeśli odpowiedni wpis figuruje nadal w rejestrze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2010 r., IV CSK 371/09, Lex nr 811872). Domniemanie faktyczne ma znaczenie dowodowe i może być obalone, co oznacza, że czasookres prowadzenia działalności gospodarczej wynikający z wpisu do ewidencji może być korygowany, lecz czynność ta musi być powiązana z wynikami postępowania dowodowego. W takiej sytuacji ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. Uprawdopodobnienie faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej wymaga przedstawienia przez stronę dowodów na poparcie jej twierdzeń, jak również przedstawienia przez organ dowodów przeciwnych w przypadku nieuwzględnienia twierdzeń strony. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy natomiast ubezpieczony nie

wykazał, że faktycznie w spornym okresie zaprzestawał prowadzenia działalności gospodarczej. Nie sposób podzielić także argumentacji ubezpieczonego, że w lutym 2001 nie prowadził faktycznej działalności gospodarczej.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że S. D. za rok 2001 złożył deklaracje PIT-5 na zaliczkę miesięczną na podatek dochodowy za styczeń i luty 2001 r., wykazując za te miesiące jednakowe kwoty kosztów uzyskania przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz koszty uzyskania przychodu z tej działalności - tj. 1.819,35 zł.

Sąd Okręgowy słusznie wskazał, że gdyby ubezpieczony nie prowadził, działalności gospodarczej już w lutym 2001 r. to wówczas nie zachodziłaby potrzeba rozliczenia zaliczki miesięcznej na podatek dochodowy w deklaracji PIT - 5 za ten miesiąc. Ponadto podkreślić należy, że sam ubezpieczony na rozprawie w dniu 9 lutego 2012 r. nie zaprzeczył, że taką działalność w lutym 2001 r. prowadził, wskazując, że okoliczności tej nie jest w stanie wyjaśnić.

Ponadto z zaświadczenia Naczelnika I Urzędu Skarbowego z dnia 20 października 2010 r. wynika, że z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony S. D. odprowadził na konto Pierwszego Urzędu Skarbowego następujące kwoty podatku: za 2004 r. - 1.145,20 zł, za 2005 r. - 2.929,00 zł, za 2006 r. - 3.183,00 zł, za 2007 r. - 416,00 zł, za 2008 r. - 3.378,00 zł, za 2009 r. - 16.562,00 zł. Powyższe kwoty podatków były wyższe od kwot granicznych w latach 2005-2006, 2008-2009, co jednakże wobec faktu nie przedłożenia przez ubezpieczonego zaświadczeń o formie opodatkowania prowadzonej działalności i zaświadczenia z US o wysokości należnego podatku za miniony rok we wskazanym w ustawie terminie, pozostaje bez istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Jedynie dodatkowo wskazać należy, że nawet gdyby ubezpieczony przedłożył wskazane dokumenty, wysokość osiągniętych przychodów uzasadniała wyłączenie go z ubezpieczenia społecznego rolników.

W odniesieniu do argumentacji apelującego, dotyczącej tego, że faktycznie nie prowadził działalności gospodarczej od stycznia 2001 r. ponieważ rozwiązano mu umowę dzierżawy budynków w których miał swój zakład, a okres wypowiedzenia mijał z końcem lutego 2001 oraz, że prawdopodobnie to kwestie związane z rozliczeniem tej umowy związane były ze złożeniem deklaracji (...) do (...), wskazać należy, że z art. 5a ust. 1 nie wynika, aby charakter prowadzonej działalności gospodarczej (jej stałość bądź sezonowość) miał przesądzać o tym czy istnieje obowiązek składania oświadczenia czy też nie. Wręcz przeciwnie, odesłanie w ust. 10 do przepisów o swobodzie działalności gospodarczej nakazuje przyjąć, że w każdym przypadku prowadzenia działalności podlegającej wpisowi złożenie owego oświadczenia jest niezbędne. Skoro dana działalność została przez samego wnioskodawcę zarejestrowana w odpowiedniej ewidencji, przyjąć należy, że stanowiła ona działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, także w przekonaniu samego ubezpieczonego. Podkreślenia także wymaga, że działalność gospodarcza jest działalnością, z którą związana jest konieczność ponoszenia przez przedsiębiorcę ryzyka gospodarczego. Zatem, przedsiębiorca rozpoczynający działalność powinien liczyć się z takim ryzykiem obejmującym okresy faktycznego przestoju w wykonywaniu działalności, np. z powodu braku zamówień związanych z sezonowością prowadzonej działalności. Faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej z powodu przestojów związanych z oczekiwaniem na kolejne zamówienia lub w czasie ich poszukiwania, nie oznacza zaprzestania prowadzenia takiej działalności i nie powoduje uchylenia obowiązków w zakresie ubezpieczenia społecznego. Nieuprawnione jest zatem twierdzenie, że działalność gospodarcza wykonywana jest wyłącznie wówczas, gdy przedsiębiorca świadczy konkretną usługę. Prowadzenie działalności gospodarczej polega tak na stworzeniu odpowiednich warunków do jej wykonywania, oczekiwaniu na zamówienie, jak i na faktycznym wykonywaniu zleconej pracy.

Wobec zgromadzonych w sprawie dowodów nie sposób podważyć ustalenia, że ubezpieczony od 2004 r. nieprzerwanie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, że wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie poinformował KRUS o tym fakcie oraz nie składał dokumentów potwierdzających wysokość należnego za poszczególne lata podatku dochodowego celem wykazania, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego o której mowa ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Skoro S. D. w spornych okresach prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (w związku z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), o czym nie zawiadomił KRUS, to zarówno decyzje organu rentowego, jak i wyrok Sądu Okręgowego są prawidłowe.

Uwzględniając powyższe, zarówno zarzuty naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego należało uznać za chybione.

Mając na względzie powyższe Apelacyjny działając na podstawie art. 385 k.p.c. apelację ubezpieczonego oddalił jako bezzasadną.

SSA Zofia Rybicka - Szkibieli SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka